

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Στ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Κριτική ανάγνωση ειδησεογραφικών τίτλων»

ΣΑΒΒΑΤΟΥΛΑ ΧΟΡΟΖΙΔΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Κριτική ανάγνωση ειδησεογραφικών τίτλων

Δημιουργός

Σαββατούλα Χοροζίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Στ' Δημοτικού

Χρονολογία

Ιούνιος 2013

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», τεύχος β', ενότητα 7: *Η ζωή έξω από την πόλη*, σελίδα 10, άσκηση 5.

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», τεύχος γ' ενότητα 16: *Μουσεία*, σελίδα 62, άσκηση 5.

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», Τετράδιο Εργασιών, α' τεύχος, ενότητα 7: *Η ζωή έξω από την πόλη*, σελίδα 52, άσκηση 2.

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», Τετράδιο Εργασιών, β' τεύχος, ενότητα 17: *Πόλεμος και ειρήνη*.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

7 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να γνωρίζουν τους κύριους όρους της πρότασης, τη σύνταξή της, το ονοματικό και ρηματικό μέρος της, την παθητική και ενεργητική σύνταξη και το ποιητικό αίτιο. Επίσης, θα πρέπει να έχουν βασική εξοικείωση με τη χρήση του πληκτρολογίου και του ποντικιού, βασική εμπειρία χρήσης του Η/Υ (άνοιγμα φακέλου και αρχείου, αποθήκευση, γράψιμο στον κειμενογράφο), αλλά και βασική εμπειρία από την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Προβλέπεται η ύπαρξη ενός βιντεοπροβολέα για τη συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης. Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει έτοιμο το συνοδευτικό υλικό. Το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο αποτελεί προέκταση των ασκήσεων με την παθητική και την ενεργητική σύνταξη καθώς και με τη δημιουργία ονοματικής και ρηματικής πρότασης τίτλων πληροφοριακών κειμένων του βιβλίου και του τετραδίου εργασιών «Γλώσσα Στ' Δημοτικού». Μια προέκταση που επιδιώκει την ενασχόληση των παιδιών με την κριτική ανάλυση λόγου σε τίτλους ειδησεογραφικών κειμένων με σκοπό την αποκάλυψη μιας άλλης οπτικής τους, πέρα από τη διδασκαλία της συντακτικής δομής

της πρότασης: την ιδεολογική οπτική του συγγραφέα που με την ανάλογη επιλογή της σύνταξης των λέξεων μέσα σε μια πρόταση κατασκευάζει, εκτός από ταυτότητες, και μια κοινωνική πραγματικότητα ανάλογη με την κοσμοθεωρία (ιδεολογία) του. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές/τριες γίνονται κριτικοί αναγνώστες και κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο τα κείμενα-τίτλοι δομούν και αναπαράγουν κοινωνικές σχέσεις και προβάλλουν ορισμένους τρόπους θέασης της πραγματικότητας. Με άλλα λόγια το σενάριο, μέσω της κριτικής ανάλυσης λόγου αυτών των τίτλων, αποσκοπεί στην απόκτηση εφοδίων για μια κριτική ανάγνωση της παρουσίας των ειδήσεων.

Για τον σκοπό αυτό το σενάριο χρησιμοποιεί ηλεκτρονικούς τίτλους πληροφοριακών κειμένων, τους οποίους καλούνται τα παιδιά να αναλύσουν, να αλλάξουν τη σύνταξη των λέξεών τους ή και κάποιες λέξεις τους με άλλες, έτσι ώστε να δούνε πώς κατασκευάζεται μια είδηση, μια ταυτότητα και μια πραγματικότητα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Τις τελευταίες δεκαετίες τα καθημερινά «κείμενα» στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), τα οποία είναι γνωστά ως ειδήσεις (news report), ερευνώνται συστηματικά και προσεγγίζονται με την ανάλυση λόγου. Η έρευνα αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι ειδήσεις στα ΜΜΕ δεν αντικατοπτρίζουν τον πραγματικό κόσμο, αλλά κατασκευάζουν εκδοχές της πραγματικότητας, εκφράζοντας ιδεολογίες και διαμορφώνοντας ταυτότητες (van Dijk 1995d).

Κάθε λέξη και πρόταση αυτών των κειμένων, που εντάσσονται σε μια πραγματική συνθήκη επικοινωνίας, κουβαλούν μαζί τους, εκτός από πληροφορίες, μηνύματα πολιτικά, κοινωνικά, κ.ά., τα οποία είναι φορτισμένα ιδεολογικά και μετατρέπουν τον «λόγο» των κειμένων σε ένα είδωλο μέσα σε έναν παραμορφωτικό καθρέφτη, το οποίο προσλαμβάνεται από τον δέκτη, σχεδόν πάντα, παραμορφωμένο (Χατζησαββίδης 1999: 72).

Έτσι, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας αποτελούν, ταυτόχρονα, μέσα ενημέρωσης και μέσα συγκρότησης και αναπαραγωγής της κοινωνικής πραγματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η δημοσιογραφία οριοθετεί έναν πολυδιάστατο χώρο γλωσσικής χρήσης, στον οποίο τα χαρακτηριστικά και ο ρόλος που διαδραματίζει ο λόγος ποικίλλουν ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες του εκάστοτε επικοινωνιακού πλαισίου. Μία από τις δομές λόγου που χρησιμοποιούν, συχνά, οι δημοσιογράφοι, για να μεταδώσουν το μήνυμά τους στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, είναι οι τίτλοι των κειμένων τους. Οι τίτλοι, ως «κειμενικά θέματα», εμπεριέχουν τα πιο σημαντικά στοιχεία ενός λόγου, στην πραγματικότητα δηλαδή αντιπροσωπεύουν αυτό που κοινώς ονομάζουμε «περί τίνος πρόκειται». Επιτελούν συγκεκριμένες λειτουργίες: συνοψίζουν το περιεχόμενο της είδησης που ακολουθεί, καθορίζουν το βασικό πλαίσιο ερμηνείας της και επιχειρούν να προσελκύσουν την προσοχή του/της αναγνώστη/τριας. Αυτές οι λειτουργίες διαμορφώνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τίτλων. Έτσι, ο λόγος των τίτλων είναι έντονα υπαινικτικός, ελλειπτικός και χαρακτηρίζεται από τη χρήση στερεότυπων εκφράσεων του προφορικού λόγου (Χατζησαββίδης 1999).

Επιπλέον, παίζουν βασικό ρόλο στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση και πρακτικά είναι σημαντικό να αρχίζουμε την ανάλυση με τον προσδιορισμό τους, επειδή προσφέρουν μια γενική ιδέα ως προς το πεδίο στο οποίο αναφέρεται ο «λόγος» (van Dijk, 2001a: 102).

Μία από τις «κοινωνικές ομάδες-ταυτότητες» που συχνά βρίσκεται στο επίκεντρο του δημοσιογραφικού λόγου είναι αυτή των παιδιών και της παιδικής ηλικίας. Αν προσέξουμε, ιδιαίτερα στους τίτλους των ειδήσεων, οι πρώτες λέξεις ή φράσεις θεματοποιούν/επικαιροποιούν τις δράσεις και τα υποκείμενα και αποτυπώνουν τις τρέχουσες αντιλήψεις, στη συγκεκριμένη περίπτωση, για τη διαδικασία της ηλικίωσης και τα δομικά και υποκειμενικά γνωρίσματα των μελών της παιδικής ηλικίας. Έτσι, από τη μια πλευρά τα παιδιά παρουσιάζονται ως απειλούμενα και χρίζοντα προστασίας και από την άλλη ως επικίνδυνα και απειλητικά. Οι

θεωρήσεις αυτές βασίζονται στην άποψη ότι το παιδί με βάση τα εγγενή χαρακτηριστικά του σηματοδοτείται ως κατεξοχήν αθώο και αγνό. Επομένως η συσχέτισή του με βίαιες πράξεις, που συχνά παρουσιάζουν έρευνες δημοσιογραφικού τύπου, οι οποίες ομαδοποιούν τις παραβατικές συμπεριφορές, εμφανίζεται ιδιαίτερα προβληματική και δημιουργεί έναν ηθικό πανικό για τον λόγο ότι ανατρέπει την πρωταρχική αντίληψη περί αθωότητας και θέτει στην κοινωνία το μέλημα να αντικαταστήσει την εικόνα της εγγενούς καλοσύνης (Μακρυγιάννη 2003: 12-13, 25, 29).

Οι σύγχρονες θεωρήσεις για την παιδική ηλικία υποστηρίζουν ότι πρέπει αυτή να εξετάζεται ως δομικό γνώρισμα της κοινωνίας και οι καθημερινές εμπειρίες των παιδιών σε συνάρτηση με τους εκάστοτε θεσμούς και τις στρατηγικές που αυτά επιλέγουν, για να διαχειριστούν την κοινωνική θέση που τους αποδίδεται. Επιπλέον, πρέπει να έχουμε υπόψη ότι δύο είναι οι θεωρήσεις για την παιδική εγκληματικότητα: η πρώτη, ότι μπορούν κάλλιστα να προβούν σε πράξεις βίας, και η δεύτερη, ότι τα παιδιά-«εγκληματίες» βρίσκονται έξω από την προγραμματισμένη ηθική και κοινωνική ανάπτυξη των φυσιολογικών παιδιών (Μακρυγιάννη 2003: 30-31, 42).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Στο σχολικό εγχειρίδιο της Γλώσσας διδάσκεται, συχνά, η παθητική και ενεργητική σύνταξη, καθώς και η μετατροπή ονοματικής πρότασης σε ρηματική και το αντίστροφο. Οι σχετικές ασκήσεις επικεντρώνονται στη γραμματική και στη σύνταξη των προαναφερόμενων διαδικασιών.

Είναι γνωστό, όμως, ότι η γλώσσα ως κοινωνική πρακτική δεν είναι ουδέτερη. Ιδιαίτερα η επιλογή και η διαχείριση των συντακτικών δομών στους ειδησεογραφικούς τίτλους παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στην έκφραση θετικών ή αρνητικών ενεργειών και στην επικαιροποίησή τους. Έτσι, οι συντακτικές δομές των προτάσεων των δημοσιογραφικών τίτλων μπορεί να υποκρύπτουν σημασιολογική ή

και γνωστική δράση (van Dijk, 1995a:24-25). Για παράδειγμα, στο παρόν σενάριο οι τίτλοι που θα εξεταστούν μπορεί να τονίζουν τις αρνητικές δράσεις των παιδιών με τη χρήση ενεργητικής σύνταξης, ενώ άλλες φορές να τις υποκρύπτουν με παθητική σύνταξη.

Στο πλαίσιο αυτό το παρόν σενάριο επιχειρεί να προβληματίσει τους/τις μαθητές/τριες σχετικά με την ιδεολογική χρήση της ειδησεογραφικής γλώσσας και γενικά του τρόπου με τον οποίο δομεί ο/η ομιλητής/τρια ή συγγραφέας τα κείμενά του, έτσι ώστε να μπορούν και ως αυριανοί πολίτες να διαχειρίζονται κριτικά και αποτελεσματικά αυτές τις πληροφορίες και να υποψιάζονται για το τι συμβαίνει γύρω τους και τι υπάρχει πίσω από τις λέξεις.

Συγκεκριμένα επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

- να συνειδητοποιήσουν ότι η γλώσσα δεν είναι ουδέτερη
- να συνειδητοποιήσουν την ιδεολογική χρήση της γλώσσας
- να ανακαλύψουν τις ιδεολογίες-θεωρίες για την παιδική ηλικία
- να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τον λόγο
- να γίνουν κριτικοί αναγνώστες των ειδήσεων
- να έρθουν σε επαφή με κοινωνικές κατασκευές, όπως αυτή της παιδικής ηλικίας
- να διαμορφώσουν στάσεις και αντιλήψεις που δεν οδηγούν σε ηθικό πανικό
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι κατηγοριοποιήσεις και ομαδοποιήσεις τείνουν να αποδίδουν δομικά και υποκειμενικά γνωρίσματα στα μέλη μιας ομάδας, δηλαδή να δημιουργούν ταυτότητες οι οποίες μπορεί να λειτουργούν ως σημεία ταύτισης ή απόκλισης ανάμεσα στα μέλη της ομάδας

Γνώσεις για τη γλώσσα

- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο
- να συντάσσουν αφηγηματικά-επιχειρηματολογικά κείμενα

- να μετατρέπουν την παθητική σύνταξη σε ενεργητική και το αντίστροφο
- να δημιουργούν ονοματικές και ρηματικές φράσεις
- να ανακαλύψουν τον σημαντικό ρόλο του υποκειμένου, του ρήματος και του ποιητικού αιτίου στη σύνταξη μιας πρότασης
- να καλλιεργήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο
- να εξοικειωθούν με τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων (συνδυασμός λόγου-εικόνας)

Γραμματισμοί

- να εξοικειωθούν με την άντληση πληροφοριών από δικτυακούς τόπους
- να εξοικειωθούν με το ανοικτού τύπου λογισμικό του επεξεργαστή κειμένου (ειδικότερα: να γράφουν, να αντιγράφουν, να επικολλούν και να αποθηκεύουν αρχείο).
- να εξοικειωθούν με την ανάγνωση ηλεκτρονικών ειδησεογραφικών τίτλων

Διδακτικές πρακτικές

Διερευνητική – Ανακαλυπτική μάθηση και Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για το παρόν σενάριο μπορεί να αποτελέσει η συμπλήρωση των ασκήσεων που υπάρχουν στις παρακάτω ενότητες:

«Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού», τεύχος β΄, ενότητα 7: *Η ζωή έξω από την πόλη*, σελίδα 10, άσκηση 5.

«Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού», τεύχος γ΄ ενότητα 16: *Μουσεία*, σελίδα 62, άσκηση 5.

«Γλώσσα Στ΄ Δημοτικού», Τετράδιο Εργασιών, α΄ τεύχος, ενότητα 7: *Η ζωή έξω από την πόλη*, σελίδα 52, άσκηση 2.

«Γλώσσα Στ' Δημοτικού», Τετράδιο Εργασιών, β' τεύχος, ενότητα 17:
Πόλεμος και ειρήνη.

Ως προέκταση αυτών των ασκήσεων και εφαρμογή της κριτικής ανάλυσης σε τίτλους, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να χρησιμοποιήσει την επικαιρότητα και, ιδιαίτερα, τις ειδήσεις που φέρνουν τα παιδιά στην τάξη.

Στο συγκεκριμένο σενάριο χρησιμοποιούνται τέτοιες ειδήσεις που οι μαθητές/τριες θέλησαν να συζητήσουν στην τάξη.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με τα ΔΕΠΠΣ Ελληνικής Γλώσσας και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για το Δημοτικό, σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος είναι η ανάπτυξη της ικανότητας των παιδιών «να χειρίζονται με επάρκεια και αυτοπεποίθηση, συνειδητά, υπεύθυνα, αποτελεσματικά και δημιουργικά τον γραπτό και τον προφορικό λόγο, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη σχολική και την ευρύτερη κοινωνία τους» (ΔΕΠΠΣ).

Για την επίτευξη του σκοπού «ο χειρισμός της γλώσσας ακολουθεί την ευρύτερα αποδεκτή άποψη ότι πρόκειται για μέσο προαγωγής της διάνοησης και, ειδικά, της δημιουργικής και κριτικής σκέψης. Από την άλλη πλευρά, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως μέσο δράσης και αλληλεπίδρασης των ανθρώπων, καθώς και ως μέσο κατανόησης, έκφρασης, περιγραφής και μετατροπής της πραγματικότητας, αλλά και δημιουργίας πραγματικότητας» (ΔΕΠΠΣ).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το παρόν σενάριο περιλαμβάνει τις παρακάτω δραστηριότητες αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών:

- ✓ μηχανή αναζήτησης στο διαδίκτυο για άντληση και αξιοποίηση πληροφοριών
- ✓ λογισμικό επεξεργασίας κειμένου το οποίο επιτρέπει την εισαγωγή αντικειμένων, την αλλαγή της μορφής του κειμένου, την εύκολη διόρθωση των λαθών, την εύρεση, διόρθωση και αντικατάσταση του κειμένου

- ✓ ιστοσελίδα με οργανωμένες πληροφορίες και δραστηριότητες
- ✓ ηλεκτρονικό λεξικό το οποίο παρέχει πληροφορίες με εύχρηστο και ελκυστικό τρόπο

Κείμενα

Ιστοσελίδες-πηγές κειμένων

«[Προφυλακιστέος ο 17χρονος μητροκτόνος από το Αγρίνιο](#)», είδηση στην ιστοσελίδα <http://www.newsbomb.gr/> (ανάρτηση στις 28 Μαΐου 2013)

«[Η αγωνία και το άγχος έφεραν τη μητροκτονία](#)», ρεπορτάζ από την ιστοσελίδα <http://www.enet.gr> (ανάρτηση στις 23 Μαΐου 2013)

«[Αγρίνιο: Σε άσχημη ψυχολογική κατάσταση ο 17χρονος μητροκτόνος](#)», είδηση στην ιστοσελίδα <http://news247.gr/> (ανάρτηση στις 23 Μαΐου 2013)

«[Αγρίνιο: Μαθητής σκότωσε τη μητέρα τη μάνα του επειδή του είπε να κλείσει την τηλεόραση!](#)», είδηση στην ιστοσελίδα <http://www.entertv.gr/> (22 Μαΐου 2013)

«[Η βία δε σκότωσε μόνο τον Αλέξη Γρηγορόπουλο!](#)», άρθρο στην ιστοσελίδα <http://oloigiaolous.gr> (ανάρτηση στις 11 Φεβρουαρίου 2013)

«[Σοκ για το 'ήσυχο παιδί'](#)», άρθρο στην ιστοσελίδα <http://www.tanea.gr/> (ειδησεογραφική στήλη, ανάρτηση 8/12/2008)

«['Μας σκότωσαν τον Αλέξη'! Ήταν η αφορμή για την έκρηξη, αλλά τα αίτια προϋπήρχαν...](#)», ανάρτηση στο ιστολόγιο <http://patrablog.blogspot.gr/> (10 Δεκεμβρίου 2008)

«[Θάνατος 16χρονου από πυρά ειδικού φρουρού στα Εξάρχεια](#)», είδηση στην ιστοσελίδα <http://news.in.gr/> (ανάρτηση 6 Δεκεμβρίου 2008).

«[Παιδική ηλικία, ευάλωτη και απειλητική](#)», άρθρο της Κουλούρη Χριστίνας στην ιστοσελίδα <http://www.tovima.gr/> (ανάρτηση 21/12/2003)

«[Η παιδική αθωότητα είναι παρελθόν](#)», άρθρο στην ιστοσελίδα <http://news.kathimerini.gr/>

«[Ύμνος στη χαμένη αθωότητα](#)», ανάρτηση στο ιστολόγιο <http://hamomilaki.wordpress.com/> (10/12/2006)

«[Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού](http://www.unicef.gr/)» στην ιστοσελίδα <http://www.unicef.gr/>
[Λήμμα «Μητροκτόνος»](#), από το [Βικιλεξικό](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η & 2^η ώρα : Εύρεση τίτλων, καταγραφή και επεξεργασία τους (εργαστήριο)

(Δημιουργία ενδιαφέροντος των μαθητών/τριών - Έλεγχος προϋπάρχουσας γνώσης-
Εισαγωγή στο θέμα)

5. Ο δημοσιογράφος, μόλις τελείωσε το άρθρο, έμαξε να βρει τον κατάλληλο τίτλο. Για να τραβήξει το ενδιαφέρον του κοινού, δε χρησιμοποίησε ρήμα στον τίτλο, αλλά μια ονομαστική φράση που δε φανερώνει ποιος και πότε έκανε κάτι. Έγραψε λοιπόν:

«Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες».

Για το ίδιο θέμα διαβάζετε στις εφημερίδες ένα άρθρο με τίτλο: **«Υποβολή αιτήσεων από τους αγρότες για αποζημιώσεις»**. Τι θα έγραφε ο δημοσιογράφος, αν ήθελε να τονίσει ποιος κάνει την ενέργεια και πότε;

Συμπληρώστε: «Οι αγρότες.....».

6. Οι παρακάτω τίτλοι εφημερίδων μιλούν για τον πόλεμο και την ειρήνη.
Μπορείτε να τους μετατρέψετε ώστε οι ονομαστικές φράσεις να γίνουν ρηματικές;

Παράδειγμα:

Κήρυξη πολέμου χτες στο Ιράκ ⇒ Κηρύχτηκε χτες πόλεμος στο Ιράκ

• Αύξηση των εξοπλισμών πέροι

⇒

• Προσπάθειες από τον ΟΗΕ για ειρήνη στη Μέση Ανατολή

⇒

• Διακοπή των εκθροπραξιών στη Γιουγκοσλαβία

⇒

• 5 τραυματίες από έκρηξη βόμβας στην Παλαιστίνη

⇒

⇒

• Νόμπελ Ειρήνης σε Αφρικανή αγωνίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών

⇒

⇒

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στο πρώτο άρθρο, ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί **ενεργητική σύνταξη**, για να προσέξουμε κυρίως **αυτόν που ενεργεί (το υποκείμενο)** (π.χ. Στη μόνημ συλλογή του Μουσείου θα βρείτε αγροτικά εργαλεία), ενώ στο δεύτερο άρθρο χρησιμοποιεί **παθητική σύνταξη** για να προσέξουμε όχι αυτόν που ενεργεί αλλά **το γεγονός** (π.χ. Το Μουσείο ιδρύθηκε το 1997 και στα εκθέματά του συμπεριλαμβάνονται μουσικά όργανα). Τις περισσότερες φορές στην παθητική σύνταξη δεν αναφέρεται αυτός που ενεργεί ή άλλες φορές εννοείται. Όταν αναφέρεται αυτός που ενεργεί, τότε έχουμε το **ποιητικό αίτιο**, δηλαδή τη φράση που αρχίζει με την πρόθεση *από* (π.χ. Μια κινητή έκθεση δημιουργήθηκε από τους υπεύθυνους του Μουσείου).

Μετά τη συμπλήρωση των παραπάνω ασκήσεων και τη διδασκαλία της ενεργητικής και παθητικής σύνταξης, τα παιδιά, χωρισμένα σε 4 ομάδες, μεταφέρονται στο εργαστήριο πληροφορικής, όπου καλούνται να εργαστούν στο 1^ο Φύλλο Εργασίας (διαφορετικό ως προς τους τίτλους για κάθε ομάδα: [1^η ομάδα](#), [2^η ομάδα](#), [3^η ομάδα](#), [4^η ομάδα](#)). Οι ασκήσεις του συγκεκριμένου Φύλλου Εργασίας εστιάζουν στην εύρεση και καταγραφή ειδησεογραφικών τίτλων, στη συντακτική, λεξιλογική και νοηματική επεξεργασία τους και τέλος στο επικοινωνιακό τους πλαίσιο. Εδώ να επισημάνουμε ότι οι ειδήσεις θα πρέπει να σχετίζονται με τα ενδιαφέροντα των παιδιών και θα πρέπει να τις έχουν «μεταφέρει» τα ίδια στην τάξη. Επομένως, μέλημα του/της εκπαιδευτικού για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου είναι να κρατάει σημειώσεις για ένα χρονικό διάστημα σχετικές με τις ειδήσεις που επιθυμούν να σχολιάσουν τα παιδιά στην τάξη.

Στο παρόν σενάριο επιλέχθηκαν να αναλυθούν δύο ειδήσεις σχετικές με την ταυτότητα της παιδικής ηλικίας. Η πρώτη είναι αυτή του φόνου που διέπραξε 13χρονος στο Αγρίνιο στις 22/05/2013 και η δεύτερη η δολοφονία του Αλέξη Γρηγορόπουλου στις 6/12/2008 στα Εξάρχεια. Πρόκειται για δύο αντίθετες περιπτώσεις, δεδομένου ότι στην πρώτη ο θύτης είναι παιδί και το θύμα ενήλικας, ενώ στη δεύτερη το αντίστροφο. Και οι δύο όμως έχουν ένα κοινό στοιχείο: φέρνουν στην επιφάνεια την έννοια της παραβατικότητας στην παιδική ηλικία και, ταυτόχρονα, ενισχύουν τη θεωρία περί αθωότητας των παιδιών. Με λίγα λόγια τα δύο περιστατικά δημιούργησαν στην κοινή γνώμη έναν ηθικό πανικό, προερχόμενο από

μια «καθολική αλήθεια» ότι τα «κανονικά» παιδιά είναι αγνά και είναι αδύνατον να προβούν σε βίαιες πράξεις. Επομένως, τα παιδιά-εγκληματίες βρίσκονται έξω από αυτή την προγραμματισμένη ηθική των φυσιολογικών, απειλούν και απειλούνται, είναι επικίνδυνα και ταυτόχρονα βρίσκονται σε κίνδυνο. Την ίδια ώρα η παιδική εγκληματικότητα εκλαμβάνεται και ως δυσλειτουργία της οικογένειας, με αποτέλεσμα να κατηγορούνται και οι γονείς για τις βίαιες πράξεις των παιδιών τους.

3^η, 4^η, 5^η ώρα: Ανάδυση θεωριών για την παιδική ηλικία-Αποτελεσματικότητα ειδησεογραφικών τίτλων (εργαστήριο)

Με το [2^ο Φύλλο Εργασίας](#) προσπαθούμε να φέρουμε στην επιφάνεια το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι παραπάνω τίτλοι, δηλαδή τα ίδια τα παιδιά να ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά της ταυτότητας της παιδικής ηλικίας, μιας ταυτότητας προσδιορισμένης από τους ενήλικες. Ταυτόχρονα επιδιώκουμε να αναδείξουμε τον κοινωνικό περίγυρο ως έναν σημαντικό παράγοντα διαμόρφωσης συμπεριφορών. Με άλλα λόγια, θεωρώντας την παιδική ηλικία ως δομικό γνώρισμα της κοινωνίας θα πρέπει να εξετάσουμε τις απόψεις και τις εμπειρίες των παιδιών για τον κόσμο που ζούνε, δίνοντας έτσι έμφαση στα παιδιά του παρόντος και όχι μόνο του μέλλοντος.

Παράλληλη δραστηριότητα με τα παραπάνω, η οποία εντάσσεται σε αυτό το Φύλλο, είναι και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συγκεκριμένων ειδησεογραφικών τίτλων.

6^η - 7^η ώρα: Παρουσίαση ομαδικών εργασιών (ολομέλεια)

Το δίωρο αυτό η κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τη δουλειά και τα αποτελέσματά της μέσα από τα Φύλλα Εργασίας. Είναι σημαντικό να ακουστούν όλες οι απόψεις με πολλή προσοχή σε ένα τόσο ευαίσθητο και ταυτόχρονα σκληρό θέμα.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας (1^η ομάδα)

1) Είστε αρθρογράφοι στη σχολική εφημερίδα και θέλετε να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τις βίαιες πράξεις των παιδιών και κατ' επέκταση για την ταυτότητα (χαρακτηριστικά) της παιδικής ηλικίας. Για τον σκοπό αυτό επιλέξατε το γεγονός του φόνου που έκανε 17χρονος στο Αγρίνιο (22/5/2013). Ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες θα ανακαλύψετε τρόπους συγγραφής του τίτλου καθώς και του περιεχομένου του άρθρου σας.

1α) Μπείτε στη στήλη του [ρεπορτάζ](#) της ηλεκτρονικής εφημερίδας και στην [ειδησεογραφική στήλη](#), και μεταφέρετε τους σχετικούς τίτλους με το παραπάνω παράδειγμα βίαιων παιδικών πράξεων στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, στον ίδιο πίνακα καταγράψτε και το επικοινωνιακό τους πλαίσιο, δηλαδή το πού είναι γραμμένα (ηλεκτρονική εφημερίδα, προσωπικό ιστολόγιο, κλπ.), από ποιον πομπό (δημοσιογράφο, ανυπόγραφο) και σε ποιον/α δέκτη απευθύνονται.

Τίτλος	Τοποθεσία (που)	Πομπός (ποιος/α)	Δέκτης (σε ποιον/α)

1β) Προσδιορίστε τις προτάσεις-τίτλους, ονοματική ή ρηματική, και κάντε συντακτική ανάλυση στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας ονοματικής πρότασης

Ουσιαστικό-υποκείμενο	Επίθετα-Υπόλοιπες λέξεις

Πίνακας ρηματικής φράσης

Ενεργητική-παθητική σύνταξη	ρήμα	υποκείμενο	Αντικείμενο-κατηγορούμενο

1γ) Βάσει αυτών που γνωρίζετε για τον ρόλο των ονοματικών και ρηματικών προτάσεων, σχολιάστε τους παραπάνω τίτλους. Τι πετυχαίνει ο ρηματικός με το ρήμα και τι κρύβει ο ονοματικός με την απουσία του ρήματος;

.....

.....

.....

.....

.....

1δ) Οι λέξεις «μητροκτόνος/ία», που χρησιμοποιούν οι τίτλοι, νομίζετε ότι παίζουν κάποιο ρόλο; Δείτε [στο Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία τους και γράψτε γιατί επιλέχτηκαν οι συγκεκριμένες λέξεις και όχι κάποιες άλλες, όπως «σκότωσε τη μητέρα του».

.....

.....

.....

.....

2) Έχοντας ανακαλύψει μέχρι τώρα το νόημα του κάθε τίτλου και την έμφαση που δίνει ο καθένας, μετατρέψτε τους: τον ονοματικό σε ρηματικό και αντίστροφα καθώς και την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Με αυτόν τον τρόπο θα ανακαλύψετε τον τρόπο με τον οποίο εστιάζουμε κάθε φορά.

- α).....
- β).....
- γ).....

1^ο Φύλλο Εργασίας (2^η ομάδα)

1) Είστε αρθρογράφοι στη σχολική εφημερίδα και θέλετε να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τις βίαιες πράξεις των παιδιών και κατ' επέκταση για την ταυτότητα (χαρακτηριστικά) της παιδικής ηλικίας. Για τον σκοπό αυτό επιλέξατε το γεγονός του φόνου που έκανε 17χρονος στο Αγρίνιο (22/5/2013). Ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες θα ανακαλύψετε τρόπους συγγραφής του τίτλου καθώς και του περιεχομένου του άρθρου σας.

1α) Μπείτε στην [ιστοσελίδα](#) και στην [ειδησεογραφική στήλη](#), και μεταφέρετε τους σχετικούς τίτλους με το παραπάνω παράδειγμα βίαιων παιδικών πράξεων στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, στον ίδιο πίνακα καταγράψτε και το επικοινωνιακό τους πλαίσιο, δηλαδή το πού είναι γραμμένα (ηλεκτρονική εφημερίδα, προσωπικό ιστολόγιο, κλπ.), από ποιον πομπό (δημοσιογράφο, ανυπόγραφο) και σε ποιον/α δέκτη απευθύνονται.

τίτλος	Τοποθεσία(που)	Πομπός(ποιος/α)	Δέκτης(σε ποιον/α)

1β) Προσδιορίστε τις προτάσεις-τίτλους, ονοματική ή ρηματική, και κάντε συντακτική ανάλυση στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας ονοματικής πρότασης

Ουσιαστικό-υποκείμενο	Επίθετα-Υπόλοιπες λέξεις

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Πίνακας ρηματικής φράσης

Ενεργητική-παθητική σύνταξη	ρήμα	υποκείμενο	Αντικείμενο- κατηγορούμενο

1γ) Βάσει αυτών που γνωρίζετε για τον ρόλο των ονοματικών και ρηματικών προτάσεων σχολιάστε τους παραπάνω τίτλους. Τι πετυχαίνει ο ρηματικός με το ρήμα και τι κρύβει ο ονοματικός με την απουσία του ρήματος;

.....

.....

.....

.....

.....

1δ) Η λέξη «μητροκτόνος», που χρησιμοποιεί ο ένας τίτλος, νομίζετε ότι παίζει κάποιο ρόλο; Δείτε [στο Βικιλεξικό](#) την ετυμολογία του και γράψτε γιατί επιλέχθηκε η συγκεκριμένη λέξη και όχι κάποιες άλλες, όπως «σκότωσε τη μητέρα του».

.....

.....

.....

.....

2) Έχοντας ανακαλύψει μέχρι τώρα το νόημα του κάθε τίτλου και την έμφαση που δίνει ο καθένας, μετατρέψτε τους: τον ονοματικό σε ρηματικό, και αντίστροφα καθώς και την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Με αυτόν τον τρόπο θα ανακαλύψετε τον τρόπο με τον οποίο εστιάζουμε κάθε φορά.

- α).....
- β).....
- γ).....

1^ο Φύλλο Εργασίας (3^η ομάδα)

1) Είστε αρθρογράφοι στη σχολική εφημερίδα και θέλετε να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τις βίαιες πράξεις των παιδιών και κατ' επέκταση για την ταυτότητα (χαρακτηριστικά) της παιδικής ηλικίας. Για τον σκοπό αυτό επιλέξατε το γεγονός της δολοφονίας του Αλέξη Γρηγορόπουλου (6/12/2008) στην Αθήνα, ο οποίος θεωρήθηκε αναρχικός. Ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες θα ανακαλύψετε τρόπους συγγραφής του τίτλου καθώς και του περιεχομένου του άρθρου σας.

1α) Μπείτε στην [ιστοσελίδα](#) και στην [ειδησεογραφική στήλη](#), και μεταφέρετε τους σχετικούς τίτλους με το παραπάνω παράδειγμα στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, στον ίδιο πίνακα καταγράψτε και το επικοινωνιακό τους πλαίσιο, δηλαδή το πού είναι γραμμένα (ηλεκτρονική εφημερίδα, προσωπικό ιστολόγιο, κλπ.) , από ποιον πομπό (δημοσιογράφο, ανυπόγραφο) και σε ποιον/α δέκτη απευθύνονται.

τίτλος	Τοποθεσία(που)	Πομπός(ποιος/α)	Δέκτης(σε ποιον/α)

1β) Προσδιορίστε τις προτάσεις-τίτλους, ονοματική ή ρηματική, και κάντε συντακτική ανάλυση στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας ονοματικής πρότασης

Ουσιαστικό-υποκείμενο	Επίθετα-Υπόλοιπες λέξεις

Πίνακας ρηματικής φράσης

Ενεργητική-παθητική σύνταξη	ρήμα	υποκείμενο	Αντικείμενο- κατηγορούμενο

1γ) Βάσει αυτών που γνωρίζετε για τον ρόλο των ονοματικών και ρηματικών προτάσεων σχολιάστε τους παραπάνω τίτλους. Τι πετυχαίνει ο ρηματικός με το ρήμα και τι κρύβει ο ονοματικός με την απουσία του ρήματος;

.....

.....

.....

.....

.....

1δ) Η λέξη «σοκ», που χρησιμοποιεί ο ένας τίτλος, νομίζετε ότι παίζει κάποιο ρόλο; Δείτε στην [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#) τη σημασία της και γράψτε γιατί επιλέχτηκε η συγκεκριμένη λέξη. Επίσης, η λέξη βία, που χρησιμοποιεί στον άλλο τίτλο, είναι μια γενική έννοια που χρησιμοποιείται για τον δολοφόνο του Α. Γρηγορόπουλου. Δείτε στην [Πύλη για την ελληνική γλώσσα](#) τη σημασία της και γράψτε γιατί επιλέχτηκε μια γενική έννοια για τον χαρακτηρισμό του αστυνομικού. Τι πετυχαίνει να δημιουργήσει αυτή η έννοια;

.....

.....

.....

.....

.....

2) Έχοντας ανακαλύψει μέχρι τώρα το νόημα του κάθε τίτλου και την έμφαση που δίνει ο καθένας, μετατρέψτε τους: τον ονοματικό σε ρηματικό, και αντίστροφα, καθώς και την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Με αυτόν τον τρόπο θα ανακαλύψετε τον τρόπο με τον οποίο εστιάζουμε κάθε φορά.

- α).....
- β).....
- γ).....

1^ο Φύλλο Εργασίας (4^η ομάδα)

1) Είστε αρθρογράφοι στη σχολική εφημερίδα και θέλετε να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τις βίαιες πράξεις των παιδιών και κατ' επέκταση για την ταυτότητα (χαρακτηριστικά) της παιδικής ηλικίας. Για τον σκοπό αυτό επιλέξατε το γεγονός της δολοφονίας του Αλέξη Γρηγορόπουλου (6/12/2008) στην Αθήνα, ο οποίος θεωρήθηκε αναρχικός. Ακολουθώντας τις παρακάτω οδηγίες θα ανακαλύψετε τρόπους συγγραφής του τίτλου καθώς και του περιεχομένου του άρθρου σας.

1α) Μπείτε [στο ιστολόγιο](#) και στην [ειδησεογραφική στήλη](#), και μεταφέρετε τους σχετικούς τίτλους με το παραπάνω παράδειγμα στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, στον ίδιο πίνακα καταγράψτε και το επικοινωνιακό τους πλαίσιο, δηλαδή το πού είναι γραμμένα (ηλεκτρονική εφημερίδα, προσωπικό ιστολόγιο, κλπ.), από ποιον πομπό (δημοσιογράφο, ανυπόγραφο) και σε ποιον/α δέκτη απευθύνονται.

τίτλος	Τοποθεσία(που)	Πομπός(ποιος/α)	Δέκτης(σε ποιον/α)

1β) Προσδιορίστε τις προτάσεις-τίτλους, ονοματική ή ρηματική, και κάντε συντακτική ανάλυση στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας ονοματικής πρότασης

Ουσιαστικό-υποκείμενο	Επίθετα-Υπόλοιπες λέξεις

Πίνακας ρηματικής φράσης

Ενεργητική-παθητική σύνταξη	ρήμα	υποκείμενο	Αντικείμενο- κατηγορούμενο

1γ) Βάσει αυτών που γνωρίζετε για τον ρόλο των ονοματικών και ρηματικών προτάσεων σχολιάστε τους παραπάνω τίτλους. Τι πετυχαίνει ο ρηματικός με το ρήμα και τι κρύβει ο ονοματικός με την απουσία του ρήματος;

.....

.....

.....

.....

.....

1δ) Η λέξη «16χρονος», που χρησιμοποιεί ο ένας τίτλος, νομίζετε ότι παίζει κάποιο ρόλο; Γιατί χρησιμοποιείται η ηλικία ως προσδιορισμός του συγκεκριμένου προσώπου και όχι το όνομά του; Επίσης, η αντωνυμία «Μας», που χρησιμοποιεί ο άλλος τίτλος, τι εντύπωση προσπαθεί να περάσει για όλους εμάς και τη σχέση μας με τον Αλέξη; Μήπως προσπαθεί να προσδιορίσει τη συγκεκριμένη υπόθεση ως μια υπόθεση που αφορά όλους και όλες μας; Αν ναι, τι πετυχαίνει με αυτόν τον τρόπο;

.....

.....

.....

.....

.....

2) Έχοντας ανακαλύψει μέχρι τώρα το νόημα του κάθε τίτλου και την έμφαση που δίνει ο καθένας, μετατρέψτε τους: τον ονοματικό σε ρηματικό, και αντίστροφα καθώς και την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Με αυτόν τον τρόπο θα ανακαλύψετε τον τρόπο με τον οποίο εστιάζουμε κάθε φορά.

- α).....
- β).....
- γ).....

2^ο Φύλλο Εργασίας (κοινό)

1) Οι τίτλοι που αναλύσατε στο 1^ο Φύλλο Εργασίας προσδιορίζουν υπαινικτικά το τι είναι παιδική ηλικία, τα χαρακτηριστικά της και την αντιμετώπισή της από τους θεσμούς, όπως οικογένεια και δικαιοσύνη. Υπάρχουν δύο θεωρίες για τον ορισμό της συγκεκριμένης έννοιας: η πρώτη είναι αυτή που εξετάζει την παιδική ηλικία ως βιολογική κατηγορία, δηλαδή χωρίζει τα παιδιά από τους ενήλικες με βάση την ηλικία και ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της κάθε ομάδας, και η δεύτερη αυτή που υποστηρίζει ότι η παιδική ηλικία είναι μια κοινωνική κατασκευή, δηλαδή κατασκευάστηκε από δυνάμεις της κοινωνίας, όπως οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτισμικές. Στην πρώτη ανήκει η γνωστή φράση «Τα παιδιά είναι αθώα και χρειάζονται προστασία», ενώ στη δεύτερη η όχι πολύ δημοφιλής άποψη ότι τα παιδιά είναι δρώντα υποκείμενα που μπορούν να οργανώσουν μόνα τους μια δράση.

1α) Για τη συγγραφή του άρθρου σας στη σχολική εφημερίδα, όπως ορίστηκε παραπάνω, και για να κατανοήσετε καλύτερα τις δύο θεωρίες της παιδικής ηλικίας, τις οποίες είναι καλό να συσχετίσετε με τις βίαιες πράξεις των παιδιών, διαβάστε τα παρακάτω κείμενα και κρατήστε σημειώσεις (χειρόγραφες ή στον κειμενογράφο):

Παιδική ηλικία, ευάλωτη και απειλητική

Η καθιέρωση μιας «ημέρας του παιδιού»..., η οποία εορτάζεται την 11η Δεκεμβρίου, υπονοεί προφανώς ότι το παιδί αποτελεί μια ιδιαίτερη, ξεχωριστή κατηγορία, η οποία χρειάζεται επίσης ιδιαίτερη μεταχείριση... Όμως, πότε παύουμε να είμαστε παιδιά και πώς ορίζεται το πέρασμά μας στην ενηλικίωση; Με το δικαίωμα ψήφου, το τέλος της υποχρεωτικής φοίτησης, το τέλος της στρατιωτικής θητείας, την απόκτηση άδειας οδήγησης ή αλλιώς; Υπάρχουν ιδιαίτερα ηθικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά των παιδιών;

Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι ως τη βιομηχανική εποχή το παιδί δεν αντιμετωπιζόταν ως κάτι ξεχωριστό αλλά μάλλον ως ενήλικος σε μικρογραφία... Από

τον 17^ο αιώνα, σταδιακά, με τη θεσμοθέτηση της εκπαίδευσης, οριοθετείται με σαφήνεια η διάκριση παιδιών και ενηλίκων.

...Από τη σχετική βιβλιογραφία στην Ελλάδα, προκύπτει ότι έχει διαμορφωθεί ένας «κανόνας» παιδικής ηλικίας βάσει του οποίου ορίζεται το «φυσιολογικό» ή το «μη φυσιολογικό» παιδί... Στην πραγματικότητα, η εικόνα του αθώου και ευάλωτου παιδιού συνεπάγεται όχι μόνο προστασία αλλά και χειραγώγηση... Η εικόνα, αυτή, του αθώου παιδιού διαταράσσεται από τις «διαφορετικές» μορφές παιδικής ηλικίας - τα παιδιά εργάτες, εγκληματίες, στρατιώτες και τα παιδιά του δρόμου ή «εκτός τόπου»... Το γεγονός ότι τα παιδιά μπορούν να τελέσουν βίαιες πράξεις ανατρέπει ...το μοντέλο του «καλού» και «αγνού» παιδιού,... και κάνει την παιδική ηλικία επικίνδυνη και απειλητική. ..

Η ύπαρξη ωστόσο αυτών των «διαφορετικών» παιδιών υπενθυμίζει ότι η παιδική ηλικία δεν είναι μια ενιαία και ομοιογενής κατηγορία, ότι τα όρια που διαχωρίζουν τα παιδιά από τους ενηλίκους είναι ρευστά, ότι η παιδική ηλικία δεν έχει δεδομένα χαρακτηριστικά και ότι τα παιδιά είναι δρώντα υποκείμενα που μπορούν να οργανώσουν μόνα τους τη δράση τους. ..

Χριστίνα Κουλούρη, 21/12/2003. (Διασκευή από τη δημιουργό του σεναρίου)

Η παιδική αθωότητα είναι παρελθόν

Τα νέα κινηματογραφικά πρότυπα απαιτούν περισσότερη τόλμη στα σενάρια και χαρακτήρες με κονισμό και σκληρό χιούμορ

Έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που οι ιστορίες για παιδιά, τουλάχιστον όπως προσφέρονταν από τον κινηματογράφο, βασιζόνταν στα πολύ βασικά πρότυπα της μάχης του καλού με το κακό και της επικράτησης της αγάπης και της καλοσύνης... Στη σημερινή εποχή, που τα παιδιά γνωρίζουν πρώτα απ' όλους κάθε πιθανή πληροφορία και παίζουν με την τεχνολογία με τέτοιο τρόπο που αφήνει άναυδους τους μεγαλύτερους, η εμμονή των στούντιο στα παλαιότερα πρότυπα θα ήταν εκτός εποχής...

Η παιδική αθωότητα είναι παρελθόν και τη θέση της παίρνει ο παιδικός κονιτισμός, με ένα χιούμορ συχνά σκληρό και με αποχρώσεις που ακόμη και ενήλικες δυσκολεύονται να κατανοήσουν. Ταινίες όπως ο «Σρεκ», όλες σχεδόν οι ταινίες της Pixar σαν το «Toy Story», το «Ψάχνοντας τον Νέμο», τους «Απίθανους», τον «Wall-e», αλλά και ξεχωριστές περιπτώσεις, όπως το «παιδικό θρίλερ», το «Τερατόσπιτο», αποδεικνύουν ότι τα παιδικά κινηματογραφικά πρότυπα έχουν αλλάξει και εξαιρετικά δύσκολα μπορούν να επιστρέψουν στην απλοϊκότητα των περασμένων δεκαετιών.

Σε αυτό το κλίμα και με αυτό το κοινό, δεν υπάρχει χώρος για παραδοσιακές παραμυθένιες ιστορίες με πριγκίπισσες και βασιλεία. Εκτός αν η πριγκίπισσα μετατρέπεται σε τέρας και ρεύεται, όπως η Φιόνα στον «Σρεκ...

Παναγιώτης Παναγόπουλος. (Διασκευή από τη δημιουργό του σεναρίου)

«Ύμνος στη χαμένη αθωότητα»

Τα τραγικά γεγονότα στη Βέροια, με την εξαφάνιση του μικρού Άλεξ, μας έκαναν να δούμε την κοινωνία μας κατάφατσα, όπως πραγματικά είναι. Μια κοινωνία σκληρή, ανελέητη που χωρίς ενδοιασμούς και τύψεις, αφαίρεσε απ' τα παιδιά της ότι πολυτιμότερο είχαν: την αθωότητα της παιδικής τους ηλικίας. Δεν ξέρω αν η κοινωνία μας συνειδητοποιήσει την κόλαση στην οποία εμείς με τις επιλογές μας οδηγούμε τα παιδιά μας και προσπαθήσει να αντιδράσει. Δεν το ξέρω, το εύχομαι ολόψυχα. Αυτό που ξέρω με απόλυτη σιγουριά είναι ότι εμείς, οι γεννημένοι, μερικές δεκαετίες πριν, είμαστε οι ευλογημένοι εκπρόσωποι μιας εποχής που πέρασε ανεπιστρεπτή. Όλοι εμείς που περάσαμε τα πρώτα και τα δεύτερα «άντα» ζήσαμε μια απόλυτα φυσιολογική παιδική ηλικία, περιστοιχισμένοι από αθωότητα κι απέραντη αγάπη, που μας θωράκισε απέναντι σε κάθε κακό.

Κυριακή Στέφου, 2006/12/10 (Διασκευή από τη δημιουργό του σεναρίου)

Διεθνείς οργανισμοί, όπως η Unicef, ορίζουν το πρότυπο της παιδικής ηλικίας μέσω της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Διαβάστε τα παρακάτω άρθρα αυτής της Σύμβασης: Ορισμός (άρθρο 1), Φροντίδα (άρθρο 3), Γονική καθοδήγηση (άρθρο 5), Γονική ευθύνη (άρθρο 18), Εκπαίδευση (άρθρο 28), Αντιμετώπιση από τη Δικαιοσύνη (άρθρο 40). Προσπαθήστε να ανακαλύψετε μέσα από αυτά το όραμα που έχουν οι ενήλικες για τα παιδιά.

1β) Τώρα είστε έτοιμοι/ες να αρχίσετε να γράφετε το άρθρο σας στο οποίο θα δώσετε και τον ανάλογο με την άποψή σας τίτλο. Προσέξτε να είναι ελκυστικός και αποτελεσματικός, όπως οι τίτλοι που δημιουργούν οι δημοσιογράφοι. Το παρακάτω ενδεικτικό περίγραμμα θα σας βοηθήσει στη σειρά των θεματικών παραγράφων του κειμένου σας.

Πρόλογος: αναφορά γεγονότων ως εισαγωγή- προβληματισμός θέματος	
Υπάρχουσες θεωρίες ερμηνείας της παιδικής ηλικίας (ηλικιακή – βιολογική και κοινωνική κατασκευή)	
Η δική μας άποψη-επιχειρήματα μέσα από τα καθημερινά μας βιώματα και την αλληλεπίδραση με τους/τις συνομήλικους/ες και ενήλικες (Facebook, παρέες, σχολείο, οικογένεια)	
Επίλογος-προτάσεις (Πώς βλέπετε εσείς την ηλικία σας, πώς θα θέλατε να σας αντιμετωπίζουν, πού θα θέλατε να συμμετέχετε ως πολίτες)	

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Η κριτική ανάλυση λόγου είναι μια προσέγγιση που μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλα είδη λόγου, όπως τα λογοτεχνικά. Το επίπεδο της ανάλυσης μπορεί να εστιάζει σε ιδεολογίες, ταυτότητες, σχέσεις εξουσίας και αλληλεπίδρασης στην κοινωνία, προκαταλήψεις, κ.ά. Εκείνο που πρέπει να επισημάνουμε είναι ότι η ανάλυση αυτή δεν αποτελεί πανάκεια και δεν εφαρμόζεται παρά μόνο σε λόγους εξουσίας, όπως αυτοί των ΜΜΕ.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η κριτική ανάλυση λόγου είναι μια πολύπλοκη και πολυδιάστατη προσέγγιση. Εκείνο που αναμένουμε από τα παιδιά είναι να υποψιαστούν την ιδεολογική χρήση της γλώσσας των ειδήσεων και το πώς αυτή (ανα)κατασκευάζει ταυτότητες και κόσμους. Είναι στο χέρι του/της εκπαιδευτικού να φτάσει και να ξεπεράσει (ζώνη της επικείμενης ανάπτυξης) τα όρια της γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών που είχε θέσει παλιότερα η αναπτυξιακή ψυχολογία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μακρυνιώτη, Δ. (επιμ.) 2003. *Κόσμοι της παιδικής ηλικίας*. Αθήνα: Νήσος.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2003. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Δημοτικό. Διαθέσιμο και στο:

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSDIM-F102/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/2deppsaps_GlossasDimotikou.pdf

van Dijk, A. T. 1995a. *Discourse Analysis as Ideology Analysis*. Διαθέσιμο στο: <http://www.discourses.org/OldArticles/Discourse%20analysis%20as%20ideology%20analysis.pdf>

van Dijk, A. T. 1995d. Opinions and Ideologies in Editorials. *Paper for the 4th International Symposium of Critical Discourse Analysis, Language, Social Life and Critical Thought*, Athens, 14-16 December, 1995. Διαθέσιμο στο: <http://www.discourses.org/UnpublishedArticles/Opinions%20and%20ideologies%20in%20editorials.htm>

van Dijk, A. T. 2001a. Multidisciplinary CDA: a plea for diversity. In R. Wodak & M. Meyer (Eds), *Methods of critical discourse analysis* London: Sage.

Χατζησαββίδης, Σ. 1999. *Ελληνική Γλώσσα και Δημοσιογραφικός λόγος*. Αθήνα: Gutenberg.